

1333 малки винарски изби

През последните години положението на лозарството и винарството в България е тежко и това е по ред причини. Процесът започна с разпокъсването на земеделските земи, унищожаването на машинния парк, липсата на специализирано кредитиране, но най-сериозната причина е отказът на държавата и на Министерството на земеделието да упражняват регулаторните си функции. Това доведе до намаляване на лозята в България от 1 310 000 декара на 497 000 декара в момента, което е почти три пъти по-малко и е много тревожна тенденция.

По официални данни обработваемата земя на България е 54 млн. декара, от която се обработва само 29 милиона, а от тях 6 милиона са угари. Това показва, че България има нужда само от 45% от земята си, а останалите 55% пустеят.

На фона на всичко това е много изненадващо, кризата в българското земеделие да се обяснява основно с липсата на инициативност и трудолюбие у българина. Причината не е в това, че няма кой да обработва земята, а в това че не може да се продаде вече готовата продукция.

За да се излезе от тази затруднена ситуация, трябва да се предприемат няколко стъпки. Първото нещо, което следва да се направи е Държавата и Министерството на земеделието да влязат в ролята си на координиращ орган, а не да се изявяват като орган разпределящ единствено средства в джобовете на различните чиновници.

Когато възможностите за развитието на земеделието са изчерпани, една от сериозните възможности е развитието на земеделието чрез развитие на вътрешния туризъм.

Когато говорим за развитие на туризма в България, е важно онова развитие на земеделските райони, което да бъде интересно на туристите. Туристът се настанява в даден хотел, не заради самия хотел, а заради интересните забележителности на населеното място, минералните извори и други. Неслучайно във фондовете към оперативните програми и националния план за „Развитие на селските райони”, най - голяма част от средствата са определени за развитие на неземеделски дейности, от които най-важното е развитието на туризма.

В страните от Европейския съюз заетите в земеделието са между 2,5% и 3,5%, докато в България те са около 26% от населението, но това са хора, които всъщност само „човъркат” земята (ако може да ни утеши в Турция са 27%). От Европейския съюз са предвидени около 4 милиарда чрез ос „Лидер” и мерките за развитие на селските райони чрез развитие на неземеделски дейности туризма.

Тенденцията е да се пренасочват все повече хора към дейности, свързани не със земеделие, а с друг вид бизнес, който да стимулира развитието на селските райони. Това е и смисълът на т. нар. диверсификация.

Българското земеделие трябва да се възползва от тази възможност, включително и за развитие на българското лозарство и винарство.

Доскоро лозарството и винарството бяха едни от най-доходоносните отрасли в земеделието. За съжаление сега положението е такова, че лозята в страната намаляват все повече и повече, а новосъздадените лозя не могат да компенсират „застаряващите“. В момента в България има 124 регистрирани винпрома. Около 80 от тях активно се занимават с винопроизводство, а пък около 60 от тези 80 винпрома произвеждат над 1 милион бутилки. Когато производството наброява над 1 милион бутилки, цената се определя от себестойността плюс около 10-20% печалба. Редуцирането на външните ни пазари остави голяма част от това производство да се изнася за страните от ОНД, а там допълнително подбиват цените. Така над 90% от вината, произвеждани в България, влизат в класификацията на евтините масови вина, независимо от качествената им характеристика. Това удря най-сериозно върху гроздепроизводителите и е причина хората да се отказват от тази доскоро доходна дейност.

Единственият изход пред българските лозари е в това, тези лозари, които имат от 20 до 100 декара лозя, група от съседи по лозе или дългосрочни арендатори на имоти със същия размер сами да започнат да правят вино и да го продават. Самото винено грозде не е стока или поне не е стока, която да носи печалба. Стока е вече виното и то бутилираното.

Във Франция виненото грозде няма цена. От поколения насам тези, които произвеждат грозде са в тясна връзка с тези, които произвеждат вино. Там лозарите предават, а не продават грозде на винарите и след продажбата на виното си разпределят печалбата.

Невъзможно е за големите български винпроми да продават виното си за 30, 40 или 100 евро за бутилка, докато при малките френски винарски изби това се е превърнало в нормална практика. Създаването на тези малки изби, които по първоначални предвиждания трябва да са над 1000 (за сведение във Франция те са около 10 000) е изходът за българското лозарство и винарство, тъй като тенденцията на намаляване на цената на закупуването от винпромите грозде няма реални причини да спре. През 2005 год. цената на килограм винено грозде беше 90 стотинки, а през 2006 год. – 50 стотинки и този процес продължава.

Освен това в България има и ярки примери за производство на собствено вино от собствените лозя при това доста успешно. В историята е останала славата на вината, произвеждани от Асеновградския производител Чорбаджак, което показва, че и в България има традиции, свързани с малките винарски изби.

Най-големия останал ни в последните години пазар на вино е руския и вече надхвърля половината от износа ни на вино. Това е един невероятно специфичен пазар, в който най-характерната черта е променливостта и стремежа в последните години за консумация на високо качество. **НО ВИСОКОТО КАЧЕСТВО НА ВИНОТО** е комплекс, в който участват и поредица от трудно дефинируеми качества: регионалност, престиж, история, традиции и др. Традиционните ни връзки в туризма и липсата на трудности в общуването са базата за изграждането на друг канал за износ на български вина в Русия. Най-хубавия износ – износ чрез туризъм.

Друг фактор, който ще повлияе благоприятно върху успешното реализиране на проектите е териториалното разположение на винарските изби. Ако лозята се намират на територията на т. нар. туристически пътища: „Пътят на Дионисий“, „Пътят на Орфей“ и др., ще имат гарантирани шансове за успех.

Третият фактор за успех на тези проекти се намира в Националния план „Развитие на селските райони“. В Националния план „Развитие на селските райони“ има средства за възстановяване на 50% от инвестицията. Именно този факт кара банките да гледат ласкаво на тази инициатива и да считат проектът за успешен. Поради кризата в селското стопанство ще бъде трудно на много от предприемачите да направят самостоятелна инвестиция, но с възможността за възстановяване на 50% от вложените средства, това става напълно реално и рисковете са сведени до минимум. РЛВК „Тракия“ е изградила работни групи, които ще разработват проекти и ще помагат на хората да усвоят въпросните средства.

Четвъртият фактор е това, че малките винарни не са конкуренти на големите винпроми. Винпромите - гиганти не са застрашени по никакъв начин от малките изби и нямат никакви причини да пречат на реализирането на този проект.

Малките серии вина, от 20 до 100 хиляди бутилки, вдигат имиджа, вдигат качеството а от там и цената на българските вина като цяло, включително и цената на вината на големите производители. Освен това малките изби ще водят туристи, които ще влизат и в големите заводи. Малките изби и големите изби имат две съседни ниши в икономическото пространство, които не се конфронтират. Пример за това е световноизвестната винарска фирма от САЩ - гиганта “Гало”. Тази фирма всъщност е собственик и на над 10 малки изби в Сонома вали - Калифорния, но компанията пази това в тайна, за да продава бутиковото вино, произвеждано там на високи цени. Това може да бъде и модел за някои от българските големи винпроми.

Предстои поредица от срещи, на които ще се обсъди въпросът за създаване на програми за развитието на селските райони в България, като например програма за алтернативното земеделие в районите, заети с отглеждане на ориенталски тютюни. Това е отрасъл без перспектива и отпуснатите от Министерството на земеделието субсидии в размер на 310 млн. лева на населението там, беше една временна мярка без реално решение на проблема. Затова е и апелът е да се създаде алтернативно земеделие в тези райони.

Следващите програми са насочени към създаване на клъстери за отглеждане на фъстъци, на десертно грозде, на памук /подготвя се сключване на договор за дългосрочно изкупуване на 40 000 тона на година от страна на Турция/ и др.

И в малко по – далечен план, започва да се работи над програмата за енергийно земеделие, тъй като това е мостът към бъдещето на земеделието.

Това всъщност е началото, това е един модел на едно прагматично обсъждане и осмисляне на някои от най-острите проблеми на земеделието.